

Co je vlastně dobrá výchovná metoda?

Správná výchova psů HNED OD POČÁTKU

Mám radost! Až dosud jsme se hrdinně oháněli tím, co my lidé děláme všechno špatně při výchově psů. Vydejme se tedy nyní konečně k novým břehům a podívejme se, jak to má probíhat správně mezi člověkem a psem.

Co je vlastně dobrá výchovná metoda?

Jak správně zacházet se zvířaty a zejména se psy a jak s nimi úspěšně a rovnoprávně komunikovat? Inu, to jsou věci, o kterých bychom mohli vést dlouhé spory, a když se porozhlédneme v kynologických školách, spolcích a u psychologů zvířat, je nám rychle jasné, že ohledně komunikace se psy panují ještě velmi rozdílné názory. Lidé používají téměř všechno - počínaje metodami výcviku pruským drilem přes hromadné rozdávání pamlsků až po používání zcela obskurních přístrojů a zařízení. Lidé na psy křičí, hladí je a cvakají na ně, cloumají jimi, tahají je a všichni jsou si naprosto jisti, že to dělají zcela správně. Zeptejte se odborníků na výchovu psů - a dostanete jedenáct protichůdných odpovědí! A teď bychom měli odhadnout, co vlastně je opravdu správně!

Zdravá nedůvěřivost je zcela namístě!

A teď přijdu já a začnu také tvrdit, že mám to správné řešení. Proč byste měli věřit právě mně? To je důležitá otázka - a je na ni jen jedna odpověď: Věřte jen a jen svému vlastnímu rozumu a zůstaňte vždy pěkně skeptičtí! A to platí zvláště u mne! Možná vás jen chytře podvádím a ve skutečnosti nemám o výchově psů ani zdání. Ve skutečnosti je totiž strašně snadné začít si říkat cvičitelka psů nebo tak nějak podobně. Pár seminářů - a můžeme se dát do díla... Svěřili byste vychovateli, učiteli nebo dokonce psychologovi své dítě, aniž byste věděli, že má za sebou důkladné vzdělání? No to bych si pěkně rozmyslel! A to byste také měli, když jde o vašeho psa. Ne, to je špatně řečeno: Ve skutečnosti se rozmyslet musíte, protože za své zvíře nesete odpovědnost vy. A nikdo jiný. Zamyslete se tedy jednoduše se mnou a přemýšlejte, zda mohu svá tvrzení logicky podložit. A jestli ne, nejsem o nic chytřejší než kterýkoliv laik. To bych totiž jen papouškovala stará „moudra“ (nebo hlouposti). Takováhle „dobré rady“ můžete mít také levněji. Stačí, když se jen pozeptáte ostat-

ních majitelů psů, a oni vás vybaví rozumnějšími nebo méně rozumnými, užitečnými nebo méně užitečnými tipy.

Řešení: Matička příroda má vždycky pravdu!

Existuje jedno jediné východisko, které je vždy jisté. A to je řešení, které nám nabízí samotná matka příroda. Matka příroda totiž stvořila nejrůznější zvířata a ta se pak v přírodě vyvíjela dále. Evoluce stvořila nejrůznější bytosti a vyplnila jimi zcela odlišné životní prostory a podmínky. Každé zvíře je naprosto dokonale přizpůsobeno své kolébce a své úloze v přírodě. Proto se musíme jen pozorně dívat a dozvíme se, jak zvířata žijí a komunikují - a jak by měla žít a komunikovat. Zbytek je jen trocha zdravého rozumu. A to je všechno. O tato východiska se budeme opírat: přirozené, správné chování a rozum. Nic víc nepotřebujeme. No dobrá, bez chápavosti a schopnosti vcítit se do druhých nic nejde, ale to je věc, kterou prostě musíme u druhých předpokládat. Proto je praktické, budeme-li se zabývat chováním vlků a divokých psů. Ti jsou skutečnými mistry, pokud jde o výchovu psů, a během jediného roku dokážou z bezmocného malého štěněte vychovat sociálně vzdělaného jedince se zkušenostmi ze života - prostě šelmu schopnou pře-

žít ve volné přírodě. To nemůžeme vůbec srovnávat s tím, co jako lidé dokážeme za stejnou dobu se svým psem. Většinou jsme hrdí na to, když pes ve věku jednoho roku zvládá více či méně spolehlivě pět příkazů. Musíme se tedy učit od psů. Každému můžu jen doporučit ke čtení knihu Rok psa od Eberharda Trumlera. Ten ve své knize velmi krásně popisuje odchov jednoho vrhu štěnat divokého psa a především zábavnou formou a zcela mimochodem dojdeme až k poznání toho, na čem zde budeme stavět. V seriálu článků se mohou jenovat přirozenému chování zvířat vždy jen krátce.

Proč jsou psi pro lidi tak přitažliví a to již celá tisíciletí?

Kde hledat tajemství této tajuplné přitažlivosti? Vraťme se o několik tisíc let zpátky, když jsme ještě táhli v malých skupinkách lesy a stepmi. Kdysi dávno, v těchto dobách (a časové odhady se liší zhruba od 150 tisíc do 15 tisíc let), se pes přidal k člověku. To je dlouhé období historie této úspěšné symbiózy. Po dlouhou dobu jsme si byli navzájem užiteční. Lovili jsme společně, psi udržovali naše tábořiště bez nečistot a smetí, zhlтали odpady a lovili škůdce a varovali nás před nebezpečím přicházejícím z divočiny. Navzájem jsme si pomáhali zahánět vetřelce.

Prastará smlouva stále platí!

To ale nebylo všechno. Psi a lidé si jsou velmi podobní. Oba tyto živočišné druhy jsou savci a lovci a žijí ve skupinách. To všechno nám značně zjednodušilo vzájemné porozumění. Jsme si od přírody podobní, a tak je pro nás snazší najít společnou řeč a základy. Jsou-li si dvě bytosti podobné, je mnohem snazší porozumět také rozdílům. A přesně to se psi naučili lépe než kterýkoliv jiný živočišný druh. Stali se hotovými mistry ve čtení naší řeči těla. Tato schopnost a možná hloubka vazby jsou důvodem, proč dnes vědci předpokládají, že vlohy k těmto vlastnostem jsou skutečně dědičné. Existují ovšem také hlasy, které tvrdí, že

Co je vlastně dobrá výchovná metoda?

ne my lidé jsme dokázali zkrotit a ochočit vlka a přetvořili jsme ho na psa, ale že to udělali psi sami. Zapuzení vlci, kteří sami prakticky neměli šanci přežít, se volně přimkli k lidem, a protože přežívala jen tanejochočenější a nejdůvěřivější zvířata a jejich kříženci, vznikl nakonec pes. Tato důvěra mezi člověkem a psem a existující podobnosti nás právě navzájem činí tak zajímavými a přitažlivými.

Co ale je na každodenním zacházení se psy někdy tak obtížné?

Dnes ovšem žijeme za velmi odlišných životních podmínek. Naše kultura, naše hodnoty a tím také pohled na naše partnery se během tisíců let společného života silně změnily. Samozřejmě to přineslo určité důsledky. Kdo dnes ještě žije se svým psem, jako kdyby byli skutečnými partnery a tento vztah byl míněn zcela vážně? Pro koho je dnes ještě pes nepostradatelný k přežití? Kdo ještě sdílí se svým psem každodenní radosti, strasti, společnou práci, závazný cíl, a kdo tráví se svým psem téměř celý den? Dnes už nejsme na sebe navzájem odkázáni, a to se také projevuje podstatně na našich postojích vůči zvířatům. Jsou dnes považována za luxus, kratochvíli, náhražku dětí nebo partnerů, slouží sportovním účelům, jsou objekty image nebo jsou používáni ke hlídání a obraně. Na jednu stranu tohle pes splnit nemůže, nedokáže vyhovět všem těmto požadavkům - a na druhou stranu nám tyto důvody

k pořízení psa ztěžují správně zhodnotit jeho inteligenci, schopnosti a potřeby. Většinou nám nechybí láska. Chybí nám vzájemný respekt a hlubší pochopení čtyřnohého partnera. V důsledku toho pak trpí i vzájemná vazba a komunikace.

Musíme se znovu stát partnery!

Být milován je jedna věc. Být potřebován, těšit se úctě a být přijímán takový, jaký jsem, je věc jiná. Jsem přesvědčena o tom, že obojí patří dohromady a jediné tak může partnerství fungovat trvale a může být pro obě strany úspěšné a uspokojivé. Ve smečce panuje jednotnost a pocit souměřitelnosti, jasná pravidla, pozornost a respekt, úspěšná komunikace a vědomí, jak jsou rozdělena práva a povinnosti. Smečka vlastně není ničím jiným než zvláštním druhem velmi dobrého „manželství“ nebo skvělý pracovní tým, který současně žije společně. Nic z toho, o čem budeme hovořit v následujících dílech, se vám nebude zdát divné ani cizí. Jen trošku změníme způsob nahlížení na věc. Vlastní trénink bude zaujímat jen nevýznamný prostor.

Všední den se počítá!

Dobrá výchova dětí nemá nic společného

s drilem, tresty, tréninkem ani podplácením. A totéž platí i o výchově psů! Zcela mimochodem a v každodenním životě se rozhoduje o tom, jak přesvědčiví, kompetentní a láskyhodní budou naši partneři. Jak samozřejmě vysvětlujeme našimi reakcemi náš pohled na svět a na to, co je správné a co ne. To je totiž výchova!

Budeme se zabývat tím, jak nás vidí pes. Co si myslí o našem chování?

Představme si jednu, že vstupujeme na pracoviště, šéf se na nás radostně vrhne a začne nás poplácávat a hladit a říká: „No ne, to je ale prima, že tu dneska zase jste. Tááák je hodný náš pracovník. Príííííma!“ A šoupne nám pralinku do pusy. To bychom ale žasli! Pak nás vezme za ruku, odvede nás k počítači a začne nám vysvětlovat věci, které už dávno známe. To je ale hloupé! Co si ten šéf jenom o nás myslí? Má nás snad za blbce? „Pěkně zmáčkněte tlačítko!“ Když se chceme otočit, jde za námi, přidrží nás a nahne se nad nás: „Pěkně zmáčkněte tlačítko!“ „Tlačííítkoooo, řekl jsem!“ Teď na nás ještě začne křičet a tváří se hrozivě, ó já. A my dospějeme nevyhnutelně k závěru, že našemu šéfovi určitě přeskočilo!

Mohli bychom takovému šéfovi důvěřovat? Budeme pro něj rádi pracovat a budeme důvěřovat správnosti jeho rozhodnutí? Je kompetentní k tomu, aby byl šéfem? Věříte, že bude skutečně schopen hájit naše zájmy před ředitelem? Uvěříte tomu, že má vaše oddělení s takovýmhle nadřízeným ještě možnost přežít?

Žádný vůdce smečky v přírodě by takhle s ostatními psy nikdy nezacházel. A kdyby ano, rozhodně by nezůstal alfa-jedincem dlouho. Proč pak vyštěkáváme na psy povely nebo je podplácíme pamlsky? To je jedna z mnoha otázek, které si budeme postupně klást.

A vůbec: klást si sám otázky je velmi důležité. Není těžké na ně najít chytré a správné odpovědi. Umění je přijít na správné otázky.

Na počátku tohoto seriálu se podíváme podrobněji na základy psí společnosti. Na nich pak budeme dále stavět. To je základ, který nám umožní vybudovat si dobrý vztah, správně zacházet se psem, navázat s ním hlubokou vazbu, dobře s ním komunikovat a vysvětlit mu náš svět tak, jak to považujeme za správné.

Výchova psů vlastně vůbec není obtížná. To jen my si ji děláme někdy komplikovanou a těžkou! Psi to chtějí snazší, jasnější a přímější. Život dokáže být tak snadný!

M. Nováková